

RENAȘTEREA

ORGAN NAȚIONAL-BISERICESC SĂPTĂMÂNAL

Abonamentul anual: 400 Lei.

Director: Dr. I. MATEIU

Redacția și Administrația:
Cluj, Piața Cuza Vodă Nr. 3.

Cenzurat.

DUȘMANII MARAMUREȘULUI VOEVODAL

Restaurarea vechei *episcopii ortodoxe* din Maramureș a stârnit un val de furie bolnavă printre clarisimii bisericii greco-catolice din Blaj.

Ca și cum s'ar fi abătut peste plaiurile noastre o cumplită primejdie națională, ce vrea să ne distrugă iremediabil, atât de disperat răcnesc în cele patru vânturi junii redactori de pe Târnave.

Cunoscându-le firea și pornirea, de sigur că nu ne emoționăm cătuși de puțin în fața gălăgiei de bâlcu, inscenată cu atâta frenezie iezuitică. Dar ea ne oferă din nou prilejul trist, de a mai demasca odată înaintea opiniei publice jalnica mentalitate *uniată*, care s'a pervertit atât de mult prin școala papistă, încât *preferă să piară neamul* decât să fie eclipsat *catolicismul* internațional.

Căci așa înțeleg să pună problema acești rătăciți și de astădată, când sunt în joc mari interese de rassă, ce nu mai pot fi desconsiderate fără urmări dezastruoase pentru Statul întregit.

Gândiți-vă o clipă la peisagiul dureros din Maramureș: deoparte copleșitoarea invazie *jidovească*, de alta perseverența *maghiarismului* iredentist, care prin *catolicismul* lui duce cea mai bună casă cu *uniții* români.

E oare nevoie să mai demonstrăm, că *lăcustele* pistruiate ne devastează acolo de moarte, că prin legături mai vechi ele se găsesc în lotul *ideologiei ungurești*, deci și politicește împotriva noastră? Mai cere vre-o dovadă *dușmănia maghiarilor*, când ea este notorie, și ne-o confirmă atâtea cazuri de instigații și delictes sancționate de justiție?

Vreți oare să mai servim argumente pentru existența *cărdășiei* dintre *uniții* români și *catolicii ungueri*, când vă stau la îndemână procesiunile comune, bisericile comune, congresele comune, cultura comună a *Clerului* și *preferința* revoltă-

toare a celui *uniat* pentru conversația și gazeta *ungurească*.

Numai cine se duce la fața locului și urmărește cu ochiu inteligent viața *Maramureșului*, își poate da seama exact de aceste realități teribile, ce cutremură orice conștiință românească. Și atunci se pune întrebarea logică: pe cine să se sprijine *Statul* în acțiunea lui de apărare față de aceste grave pericole? Scribii dela Blaj sar repede din umbră și strigă cu gura plină: pe *episcopia unită* dela Baia-mare, care apără foarte bine interesele naționale din Maramureș.

Cât de cinic este acest răspuns ne-o probează simpla memorare a numelui, celui ce păstorește la Baia. Este ordinarul *Alexandru Russu*, pe care Senatul României l-a descalificat pentru totdeauna în memorabila ședință din 29 Ianuarie a. c. Știți, cum îndrăznind să se facă apologetul Habsburgilor catolici, răpitori ai ctitorilor voevodale din Bucovina, și apărător al vicariului său rutean iredentist, ordinarul dela Baia-mare a fost literalmente distrus de replica dlui *Nicolae Iorga*. Marele savant și patriot, care-și cunoștea perfect victima, i-a spus-o răspicat și necruțător: „*Românii de astăzi vor ajunge rutenii de mâine cu un astfel de Episcop.*”

Maturul Corp a aplaudat frenetic execuția capitală a unui *Arhiepiscop uniats*, care uitând unde se găsește, a cutezat să se prezinte în ipostasa odioasă de avocat al dușmanilor noștri de ieri, violentând nesocotit *sensibilitatea și mândria națională* a reprezentanților țării întregite.

Iată, cui vreau imberbii dela Blaj să încredințăm apărarea intereselor *naționale* din Maramureș!

Cum o astfel de inconștientă nu putea comite Statul român, el a adoptat singura soluție admisibilă și patriotică, reînviind *Episcopia ortodoxă* cu reședința în Sighet.

Ea n'a venit nici prin surprindere și nici pe căi lăturalnice, cum insinuiază cu atâta insolentă monseniorii redacțiilor blăjene. Cel puțin de 10 ani o cer toate organele bisericesti și mirene ale Bisericii noastre, dovedind necesitatea ei în discuții publice și prin moțiuni larg răspândite. Iar chemarea ei la viață prin *Decret-lege*, este deplin juridică și în acord cu uzanțele noastre constituționale.

Nu cumva a fost mai legală înființarea episcopiei uniate dela *Baia-mare* printr'un Concordat, ale cărui stipulațiuni au fost sustrate liberei discuțiuni parlamentare, și care a luat ființă de fapt numai printr'o simplă decizie ministerială, semnată și ea abia de prof. unit Al. Borza, ca secretar general al Ministerului de Instrucțiune?

Dar furioșii combatanți mai au imprudența să invoce și numărul afirmativ insuficient al *ortodocșilor* din Maramureș. Am vrea atunci să ne spună onorabilii, ce justificare a avut înființarea celor două *episcopii uniate dela Oradea și Lugoj*, când acele regiuni erau *blocuri ortodoxe*, iar credincioșii uniats erau așa de puțini, încât nici azi după decenii de prozelitism feroce, nu s'au putut ridica peste numărul unui protopopiat de-al nostru? A fost pur și simplu planul diabolic de a sfărâma *unitatea sufletească ortodoxă a neamului* din Crișana și Bănat, ca pe ruinele ei să se ridice sfidător *catolicismul desnaționalizant*.

Ei bine, cum vom califica *atentatul* de atunci, când valeții dela Blaj îndrăznesc să ne arunce în obraz insulta idioată,

„Domnul întărește pașii omului, când îi place calea lui; dacă se întâmplă să cadă, nu este doborât de tot, căci Domnul îl apucă de mână.”

Psalmi 37, 23—24.

că *episcopia de azi a Maramureșului* ar fi o „*crimă națională*”? Ci că ea s'a făcut pentru „*desființarea bisericii unite*” și deci înseamnă o provocare la luptă, pe care dumnealor — aștia cu condeiele veninoase — ne amenință „că vor purta-o cu toate riscurile pentru *viața de Stat și națională*.”

Așadară, notați bine, uniatsii sunt gata să pornească un războiu înverșunat, care să zguduie chiar și *Statul*, numai pentru că la Sighet va falfâi din nou drapelul *credinței* românești. Ei jură moarte *legii*, pentru care a fost martirizat vechiul *Maramureș*, în care a crescut prin veacuri *sufletul* neamului și pe care se razimă nezdruncinat *unitatea națională*. Așa perorează monitoarele mitropoliei blăjene.

Firește, că aceste rățoieli de circ sunt pline de ridicol. Ele ne arată clar, că aici vorbesc, vai, impulsurile deplorable ale *catolicismului* fanatic, agresiv și intolerant, hotărât să sacrifice până și supremele bunuri ale apărării noastre *naționale*, numai spre a ieși triumfător.

E spiritul imperialist și luciferic al *Vaticanului*, care vrea să ne cucerească prin zdrobirea *vieții spirituale ortodoxe*, ce stă la temelia României Mari. Prezența cardinalului E. Tisserant e o probă elocventă. El face recunoașteri insolite și croiește planuri perfide pentru ofensiva îndrăzneată din Maramureș.

Neamul și Statul vor reacționa în consecință, pedepsind conspirațiile și făcând să biruie porunca mântuirii *naționale* a *Maramureșului voevodal*.

Ortodoxia în Țara Năsăudului.

(Urmare și fine).

Cu toată rezistența eroică, rezultatul a fost dezastruos. Preoții uniats au găsit 10 oameni, slabi de înger. „Acești oameni năimiți, care nu aveau nici plenipotență, nici însărcinare dela ținutul lor, au declarat în

numele ținutului și fără de știrea lui, ba au întărit și cu jurământ declarațiunea, că întregul contingent de grăniceri din ținutul Bistriței, fine la Biserica unită și vrea să facă în viitor parte din ea.” (Hurmuzaki, op. cit. p. 224).

Autoritățile au acceptat trădarea celor 10 și au început să facă propagandă și mai intensă. Mulți locuitori din Țara Năsăudului au trecut în Moldova (vezi I. Nistor: Emigrările de peste munți, Virgil Șotropa: Bejenarii în sec. XVIII, etc.)

Locuitorii din Țara Năsăudului au făcut un memoriu „*Supplex libellus Deputationis Bistricianae neunitae ad Episcopum Dionysium dd. 6/26 Iunii 1763*”, pe care l-au trimis Episcopului *Dionisie Novacovici*. Citez un pasagiu din acest memoriu jalnic:

— „Preoții uniți, însoțiți de soldați catolici, cutrieră toate satele românești, prind câte 6 dintre oamenii mai bătrâni și-i întreabă: voiți voi să rămâneți uniți? Aceia, cari răspund cu ba, sunt legați și aruncați în temniță, ba unii dintre dânșii sunt bătuți fără de milă la spate, iar aceia cari nu pot să fie prinși, sunt pedepsiți cu amendă de câte 20—30 florini. Soldații nemți fac afară de acestea, mari rechizițiuni prin sate și mistue puținele proviziuni ale țărânului sărac. Noi ne prăpădim trupește și sufletește, noi murim neșpovediți și necumineați ca vitele și suntem deopotrivă cu turma de oi, lipsită de păstor. Dacă Tu, Prea Sfinte Părinte, nu te vei îndură de noi și nu ne vei da ajutor și mângăere, nu ne mai întorcem acasă, unde ne așteaptă închisoarea și pedepsele, ci pribegim în alte țări, unde putem să rămânem liniștiți, în legea noastră, *căci suntem tare hotărâți a peri mai bucuroși, decât să primim uniunea*. Dacă e cu putință, trimite-ne un preot neunit, ca să nu ne prăpădim cu toții”. (Hurmuzaki — Op. cit. — p. 225).

Episcopul *Dionisie Novacovici* n'a putut face nimic. Delegații s'au prezentat la Guvernul Ardealului, spunând printre altele: „Nu din încapăținare, nici din ordinar spirit separatist refuzăm noi acum servi-

ciul militar, ci numai din alipire către legea noastră, de care nu ne-am lepădat niciodată și nici că ne vom lepăda cu nici un chip vreodată. Vom face toate serviciile ca părinții noștri, vom plăti dăjdi și biruri, numai însă dacă ni se va lăsa legea noastră și ni se vor încuviința preoți neuniți”.

Guvernul în loc de-a satisface aceste doleanțe, a arestat pe delegați și i-a obligat să se supună Episcopului Petru Pavel Aron.

În Țara Năsăudului, numărul emigranților a crescut. Din acești emigranți se trage și dulcele povestitor moldovean, *Ion Creangă*.

Militarizându-se Țara Năsăudului, locuitorii au obținut diverse favoruri și acestea i-au determinat să accepte apoi și unirea.

Prima parohie ortodoxă s'a întemeiat la Năsăud în 1895, dar și înainte de această dată, erau mulți intelectuali ortodoxi (în special elevi). E interesant de remarcat, că la Năsăud au învățat I. P. S. Sa Prefectul Patriarh *Miron Cristea*, I. P. S. Sa Mitropolitul *Nicolae Bălan*, Episcopul *Nichita Duma* și alți bărbai de seamă ai Bisericii noastre. Școlile năsăudene, n'au produs însă nici un arhieru unit, deși uniții formează majoritatea.

Incurând se va zidi în Năsăud și o catedrală ortodoxă. După războiu, prima biserică ortodoxă s'a înălțat în *Sângeorz*. Incurând se va termina și biserica din *Feldru*, pe care o ridică munca Păr. *Ioan Bunea*. Parohia Năsăud mai are filii în *Maiuru*, *Ilva Mare*, *Rodna*, *Feiurd*, și în ultimul timp, începe a deveni tot mai mare, numărul convertirilor la ortodoxie. IOSIF ASCETUL

„Tine-te de felul învățării celei sănătoase pe care ai auzit-o dela mine, cu credința și iubirea cea în *Hristos Iisus*.”

2 Timotei 1 13.

VIRTUTEA

I.

În Africa sunt imense teritorii al căror sol e sterp, consistând numai din nisip. Aceste regiuni aride, infertile, le numim deșerturi. Acolo se adăpostesc fiare hrăpitoare, ca lei și hiene; iar oamenii, numai suportând căldura tropicală între dureri penibile și pericole iminente, pot cutreiera deșerturile sinistre. Ce duioasă bucurie mai au bieții oameni, dacă în acel deșert nisipos și vast zăresc subit oaza, insula de verdeață în mijlocul deșertului! Căci acolo găsec izvor curgător cu apă proaspătă pentru stâmpărarea setei lor arzătoare; curmalii pentru hrană alinătoare; palmieri pentru umbră bine răcoritoare. Acolo se pot recrea, ca să continue mai departe călătoria lor plină de pericole cu forțe noi...

Am făcut și noi o călătorie tristă în durata de câteva săptămâni, luni, de nu cumva chiar ani și decenii. Am cutreierat adică imperiul păcatului, unde n'am văzut și n'am auzit altă decât consecințele funeste ale păcatului în această lume și în eternitate. Dar în centrul acestui deșert odios apare și 'nainte noastră un spațiu plăcut, salvator. Acolo rodesc minunate fructe gustoase, abundent nutritive; și pribegul poate să culeagă din ele câte vrea și pe cari le dorește lacom. Acest imperiu este al virtuții.

Tu, frate creștin, desigur te bucuri de această oază salvatoare. Dar înainte de ce te-aș pofti la gustarea fructelor virtuții, e bine să știi: *ce necesară și utilă este virtutea însăși, adică perfecțiunea creștină*.

La întrebarea: *Oare suficientă e evitarea păcatului pentru mântuirea sufletului nostru nemuritor?* — ni-e foarte lesne să răspundem. Chiar și numai conștiința noastră sinceră ne dă răspunsul negativ: nu! Iar în-

săși revelația divină cuprinsă în Sfânta Scriptură confirmă verdictul conștiinței noastre cu expresii clare și decisive. Ioan Botezătorul apostrofează și mustră sever pe mulți din Farisei și Saduchei, zicând: „*pui de năpârcă, cine v'a arătat vouă că veți scăpa de mânia ce va să fie? Faceți, deci, roade vrednice de pocăință*”. Căci „*acum securea stă la rădăcina pomilor și tot pomul care nu face rod bun se taie și se aruncă în foc*”. Matei III. 7, 8, 10). Din aceste propoziții pricepem evident, că nu e suficient să ne ferim de păcate grave și de calea răutății, ci noi avem să prestăm mai mult.

Să considerăm declarațiile Domnului Hristos referitoare la judecata ce se va pronunța după moarte, în ziua de apoi. Cinci fecioare nebune stau înaintea ușii localului de nuntă și imploră intrare. Dar ușa s'a închis și nu se mai deschide. După multă insistență din partea lor ca să li-se deschiză ușa, fecioarele nebune aud sentința severă: „*adevăr grădesc vouă, nu vă cunosc pe voi*”. (Matei XXV. 12). Și pentru ce au fost pronunțate aceste cuvinte severe? Fiindcă fecioarele nebune s'au prezentat la nuntă cu candele goale, respective n'au luat cu sine untdelemn. Cerând împrumut dela cele cinci fecioare înțelepte, aceste le-au refuzat și îndemnat să-și cumpere. S'au dus, dar s'au reîntors prea târziu. Servitorul netrebnic se va condamna, se va lega cu bente și se va arunca întru întunericul cel mai din afară. „*Acolo va fi plângerea și scrâșnirea dinților*”. (Matei XXV. 30). Pentru ce? Care fu păcatul aceluia servitor? N'a înșelat pe stăpânul său, nu i-a furat nimic, nu s'a revoltat în contra lui și nu l-a vătămat palpabil. Dar talantul încredințat de stăpân dânsului l-a ascuns în pământ și deci

FOILETON

Un teolog învățat: Iosif Olariu.

„Și dacă este adevărat că Sibiul cel vechiu, ne-a dat frumoase forțe literare pedagogice, chiar de primul rang, cum au fost fericirile întru Domnul: I. Popescu, D. Barcian și Dr. P. Șpan, nu mai puțin este adevărat că orașul Caransebeș, pe lângă reputațiile sale pedagogice intruchipate în personalități destoinice ca St. Velovan, I. Paul, V. Goldiș, P. Drăgălina, E. Hodoș, I. Bălan și alții, deveni repede mai ales dela 1886 încoace, centrul științei noastre teologice din mitropolia ardeleană și aceasta, în primul rând prin bogata activitate literară teologică a Dr.-ului *Iosif I. Olariu*.”¹⁾

Astfel parenta în 8 Decembrie 1920, la înmormântare, profesorul Vasile Loichiță, pe Protosincelul Dr. Iosif I. Olariu, Cum peste mormântul său din cimitirul Sf. Ioan din Caransebeș, s'a întins negura uitării, vom încerca să studiem personalitatea lui și să facem o scurtă analiză a numeroaselor sale opere teologice.

I. Viața.

În comuna Doman, de lângă Reșița, trăia

¹⁾ Foia Diecezană (Caransebeș) 1920, An. XXXV, Nr. 48, p. 2.

pe la jumătatea secolului trecut, învățătorul Iosif Olariu. Acest creștin a avut doi fii, dintre cari unul, Valeriu, a ajuns prim-medic al județului Caraș, iar al doilea e teologul de care ne ocupăm. Învățătorul Iosif Olariu, eră iubitor de neam și de obiceiurile străvechi. Se ocupa și cu colecționarea poveștilor populare. Dar nu le-a publicat. Manuscrisul a rămas la fiul său Valeriu, care l-a dat profesorului Dr. Dimitrie Cioloca, dela Caransebeș. Acesta îl tipărește sub titlul „*Povești din Banat*”.

Credem că profesorul-editor a dat la iveală numai ceace eră mai valoros din colecția învățătorului folclorist. Sunt 6 povești, în graiu dulce bănățean, cu formele autentice ale creației populare. 1. Împăratul Corbilor; 1. Dumnezeu și Sf. Petru; 3. Novac; 4. Trei frați orfani; 5. Busuioc și Leoștean; 6. Sorbu Pământului.

Al doilea fiu al acestui învățator e teologul de care ne ocupăm. S'a născut la 1859. Învăță mai întâi la școala primară din satul natal apoi la școala germană din Reșița. Cursul secundar îl urmează la Oravița și la Lugoj, unde își trece examenul de maturitate cu distincție.

Crescut în atmosfera religioasă a familiei, pătruns de adevărurile creștine și dornic de a fi folositor bisericii, se decide să urmeze teologia. Episcopul *Ioan Popasu* dela Caransebeș, știindu-l element valoros, îl recomandă Mitropolitului Sil-

vestru Morariu Andreievici dela Cernăuți, spre a-l primi ca bursier la Facultatea de teologie. Odată cu recomandăția Episcopului se adresează Mitropolitului cu o cerere și tatăl candidatului. Mitropolitul îl primește și trimite învățătorului Iosif Olariu o scrisoare lungă, din care cităm următoarele: „Dacă fiul Domniei-Tale Iuliu s'a decis pentru studiile teologice și după finirea acestora pentru intrarea în statul preoțesc, pot zice, că partea cea bună și-a ales, carea inter omnes vicisitudines temporum și inter quaecumque discrimina rerum, nu se va lua dela dânsul, ci-și va asigura viitorul și va deveni un vas ales pentru biserică și națiune. Crezând deci cumcă Iuliu, după cugutare matură s'a rezolvit pentru cariera teologică și preoțească, întâmpin cu bucurie dorința D-Tale și-ți promit, că fiul D-tale Iuliu Olariu prin timpul de patru ani al studiilor la facultatea teologică gr. ort. de aici, va fi provăzută în reședința mea arhiepiscopală și anume pe speșele mele, cu toate cele de lipsă”.

Scrisoarea e din 8/20 August 1880. Îl anunță că la 1 Octombrie încep cursurile și mai adaugă „mă va bucura de a-l vedea și a-l binecuvânta pe Iuliu, fiul D-Tale, la începerea studiilor sale sub scutul meu.”¹⁾

În toamna anului 1880, Iuliu Olariu pleacă

¹⁾ Foia Diecezană, 1921, An XXXVI, Nr. 47, p. 2.

nu l-a manipulat cuvenit, nu l-a pus în valoare.

Domnul Iisus, Judecătorul oamenilor și lumii, precum știm, în ziua de apoi va pune deasupra și va blestema nu numai pe păcătoși, dar va osândi și pe toți acei cari n'au îndeplinit faptele carității creștine, actele filantropiei, ofrandei fizice și psihice. (Matei XXV. 41—45). Apoi și sfinții apostoli au atras atenția păgânurilor și iudeilor convertiți, ca să nu se mai reîntoarcă la plămada păcatului. Însă, tot ei au admoniat pe credincioși, ca să facă sigură alegerea lor cu fapte bune. Cine e drept, să fie încă și mai drept. Cine e sfânt, să fie încă și mai sfânt. Apostolul Pavel se pune pe sine de model credincioșilor, zicând: „Nu că am și apucat răsplata, ori că sunt desăvârșit, dar alerg după ea s'o cuceresc, întrucât cucerit am fost și eu de către Hristos Iisus. Dar una fac: uitând cele ce sunt în urma mea, mă întind cât pot spre cele dinainte, alerg la semn, la răsplata dumnezeieștii chemări de sus, întru Christos Iisus”. (Filipeni III. † 2—14).

Știm că există și în prezent oameni, cum era odinioară Fariseul arrogant în templu, cari repetă cuvintele lui, imitând perfidia lui: „Dumnezeule, Îți mulțumesc că nu sunt ca ceilalți oameni, hrăpitori, nedrepti, necredincioși în căsătorie, sau ca și vameșul acesta”. (Luca XVIII. 11). Atari oameni cred absurd că vor intra întru împărăția cerurilor, numai de nu vor comite niște păcate enorme de mari. Dar ei nu se gândesc cum Dumnezeu a pretins deja în Testamentul vechiu, ca omul să persiste în virtute neconținut: „nu aștepta până la moarte îndreptarea ta”. (Sirah XVIII. 22). Biserica ortodoxă combate și condamnă doctrina protestantă a ereticilor, cari propagă eronat că pentru mântuire e suficientă credința, iar faptele n'au sens de merit. Dumnezeu însă a revelat

limpede, că *pentru mântuire trebuie să evităm răul și să executăm binele.*

Drept aceea, fiecare creștin are sfânta datorie ca să devie succesiv mai virtuos și în ocupația, funcțiunea, profesiunea, misiunea lui, să-și însușească perfecțiunea ce Dumnezeu va pretinde-o odată dela el.

Pr. Căp. Dr. T. POTCAȘ, A.-Iulia.

Dragoste catolică.

Abia s'a așezat praful răscolot de iureșul dat prin țară de E. Sa Andrea Cassulo și iată-ne iarăși cercetați de E. Sa cardinalul Tisserant „îndrumătorul și sufletul Congregației pentru Biserica orientală.”

Nu tăgăduim valoarea personală a E. Sale. Nu ne deroagă să ne scoatem pălăria în fața sa și să-i spunem chiar: bine ați venit! E toamnă și cocorii pleacă spre meleaguri cu așternut mai cald...

„Unirea” — monitorul discordiei dela Blaj, — vrea să ne asigure că „nu vine în misiune oficială”, deși mai la vale o ia gura pe dinainte și mărturisește textual că „vizita de-acum a unuia din marii cârmaci ai Bisericii lui Hristos nu este fără o semnificație mai adâncă. Ea vrea să marcheze o nouă piatră de hotar în drumul nostru. Un nou început. O nouă direcție. Un nou avânt... Trebuie să începem marea ofensivă pentru refacerea spirituală a vieții noastre... Să dăm lupta cu curaj...”

Ne mărginim să încreștăm pe răboj fapte. Și din cele multe însemnăm aci una: primirea Cardinalului la Cluj. Vineri 17, a fost întâmpinat la gară de către „autoritățile bisericesti catolice și de autoritățile civile.” Au lipsit cele militare. Vezi

Doamne nu a venit în misiune oficială! Apoi a avut loc recepția în saloanele Episcopiei greco-catolice (?) Au asistat P. S. Dr. Iuliu Hossu, Aron Marton prelat (ungur) al bisericii romano-catolice, iezuitul (ungur) Dr. Dombi etc. etc.

Iată cu cine se prind în horă catolică uniții noștri.

În fața unor astfel de fapte

înțelegem al cărui „sânge” este glasul ce-i chiamă pe cârmacii Vaticanului ca să se calce pe călcăie unul pe altul în vizitarea „orientului.” Și mai înțelegem și vedem rostul vizitei de „completare a cunoștințelor” și marea grije și dragoste catolică a Vaticanului pentru „credincioșii bisericii catolice de ambele rituri” din România.

INFORMAȚIUNI

Sesiunea Sf. Sinod. Sf. Sinod s'a întrunit în 24 c., la Sf. Patriarhie în sesiune extraordinară spre a face examinarea canonică și hirotonia noului episcop al armatei, arhimandritul Partenie Ciopron.

Luni, Sf. Sinod va ține ședință solemnă pentru primirea mitropolitului ortodox al Poloniei, *Dionisie*, care a sosit Sâmbătă d. a. în Capitală.

P. Sf. Episcop Nicolae și tineretul școlar. Dumineca trecută a avut loc în Catedrală un serviciu divin special la ora 8 dimineața, săvârșit de către P. Sf. Sa Episcopul nostru *Nicolae* pentru tineretul școlar. Au fost de față elevii tuturor școlilor secundare din Cluj, sub conducerea directorilor și a membrilor corpului didactic. Răspunsurile le-a dat corul Școalei normale de fete, dirijat de pâr. Patriciu Curea.

La sfârșitul slujbei P. Sf. Episcop a ținut o admirabilă predică, dând elevilor povețe calde și înțelepte pentru conduita lor creștinească și românească. Cuvântul Ierarhului, atât de atașat tinerimii prin grija deosebită ce i-o poartă, a lăsat în suflete o atmosferă înălțătoare.

Consiliu eparhial plenar. În ziua de 15 c. P. S. Episcop *Nicolae* a prezidat ședința consiliului eparhial plenar, convocat pentru rezolvirea unei serii de chestiuni de interes general bisericesc. Printre ele a fost și ocuparea catedrelor vacante dela Academia Teologică, prin plecarea P. C. profesori Dr. Ioan Vască și Dr. O. Bucevschi. S'a hotărât suplînirea lor de către pâr. Il. Felca din Arad și pâr. Sofron Vlad, profesor la Seminarul pedagogic din Cluj.

Manifestația Clerului din Capitală. Preoțimea din București a fost convocată pe ziua de 21 c., la o întrunire publică, spre a protesta contra atacurilor vulgare îndreptate de col. P. Petrescu împotriva I. P. S. Patriarh *Miron* pentru interviul ce l-a dat în chestia evreiască. Acest act de solidarizare cu șeful Bisericii, care a exprimat convingerile neamului față de pericolul ce ne amenință, face onoare Clerului din Capitală. Preoțimea ardelennă stă pe aceeași linie de apărare demnă a Ierarhilor noștri.

Noul Rector al Academiei Teologice. Consiliul eparhial plenar a numit în demnitatea de Rector al Academiei Teologice ortodoxe rom. din Cluj pe P. C. prot. *Dr. L. G.*

la Cernăuți și sub protecția Mitropolitului Silvestru, urmează cursurile Facultății de teologie. Învățătorul Iosif Olariu, știa că fiul său e diligent și moral, dar ideea că e undeva departe și liber îl făcea să devină sceptic. Voind să aibă informații precise despre fiul său, întrebă pe Mitropolit, cum se poartă Iuliu. Mitropolitul îi trimite următoarea scrisoare măgulitoare.

Onorate Domnule,

Am întârziat cu răspunsul la epistola D-tale. Cauza întârzierii e absența mea de acasă, parte în dieceză, parte la Viena.

Fiul D-tale despre care ai făcut întrebare este deplin sănătos, provăzut cu toate cele trebuincioase, studiază eminent, fiind după zisa profesorilor, cel de întâiu între toți colegii săi din Bucovina și România, care pre lângă aceasta și ceea ce-mi face multă bucurie, este foarte solid și cu conduită laudabilă. Te felicitiez așa dară Domnul meu cu acest fiu și speriez că-ți va face multă bucurie în viitor ¹⁾.

Cu această notificare, primește salutarea și binecuvântarea mea.

Cernăuți, 13/25 Iunie 1881.

Silvestru

¹⁾ Foaia Diecezană, Idem (au fost publicate ambele la un an dela moarte). E primul ardelean student în teologie la Cernăuți (vezi — Dr. Teodor Botiș — Istoria Școalei Normale (Preparandiei) și a Institutului Teologic ortom. din Arad. Arad, 1922, în 8°, p. 660).

La Cernăuții, ia și doctoratul în teologie. După aceea, merge 2 ani în Germania spre a se specializa în studiile biblice și mai ales, pentru a asculta pe marii teologi ai Apusului. Stă un an la Leipzig și unul la Erlangen. (În 1886 se căsătorește, dar după un an îi moare soția).

În 1888, tânărul doctor în teologie, e numit profesor la Institutul Teologic din Caransebeș și director în locul lui Filaret Musta. Acest Institut l-a servit toată viața ¹⁾. Timp de 26 de ani a fost director și în acest timp a dat bisericii și neamului, multe elemente bine pregătite, înarmate cu făclia cunoștințelor evanghelice și cu cultura vremii, cari apoi au devenit misionarii creștinismului ortodox și luminătorii poporului din satele bănățene.

Olariu trăia departe de fluctuațiile vremelnice. În camera de studiu, izolat de lume, trăia pentru știința teologică. Fermecat de frumusețea angelică a monahismului, în 1903 îmbracă haina monahală, luând numele de Iosif.

Monahul Iosif Olariu, trăește numai pentru biserică, pentru știința teologică și pentru elevii pe cari îi creștea pentru preoție. Mult timp putea fi folositor bisericii și putea mai ales să fie un model de călugăr cult din Ardeal.

¹⁾ Afară de anul 1917-1918, în care a funcționat la Arad, în urma faptului că profesorul de specialitate de acolo, regretatul Roman Ciorogariu trecuse la Oradea, ca președinte al Consistorului de acolo.

În vara anului 1920 se îmbolnăvește. Se retrage la M-rea Hodoș-Bodrog, dar toamna revine la Institutul pe care-l servea cu atâta dragoste. Își începe cursul, dar boala îl face să-și ceară un concediu de 2 luni. Singur, în camera sa, suferea stoic, resemnându-se cu lectura teologică. Bolnav cum era, în fiecare zi venea până la Institut. Într-o zi, servitorul observând că nu mai vine, s'a dus la camera lui Iosif Olariu. Era închisă și nu se auzea nici un glas. Anunță și pe profesori. Aceștia distrug ușa și spre mai marea lor durere, constată că Iosif Olariu e mort. Eră ziua de 6 Decembrie 1920. A fost înmormântat în 8 Decembrie de Episcopul *Iosif Traian Bădescu*, înconjurat de un mare sobor de preoți.

A murit, dar:

*Triumf ceresc e moartea,
Când moare muncitorul
Urmașilor din lume.
Iar cei rămași în viață,
Admir pe cel-ce moare,
Zicând: Pentru a lui țară,
Trăit-a și-a murit.*

Se adeverește spusa lui Horațiu din *Non omnis moriar*. Așa și Iosif Olariu a rămas nemuritor, prin vasta sa operă teologică.

(Va urma)

I. E. NAGHIU, stud. teol.

Munteanu. Noul Rector s'a distins și până acum printr'o rodnică activitate didactică și științifică, ce legitimează distincția acordată și speranțele de mâine în conducerea priecută a Academiei. Felicitările noastre.

Regulamentul alegerilor bisericești. Regulamentul pentru alegerea și constituirea organelor reprezentative și executive din cuprinsul Patriarhiei, votat de Congresul național-bisericesc, a fost supus M. S. Regelui Carol II-lea spre aprobare și promulgare. El a apărut în Monitorul Oficial, căpătând prin aceasta putere obligatorie. Noul alegeri generale ce ne așteaptă, se vor face astfel în temeiul Regulamentului promulgat.

Episcopia Timișoarei. Presa discută iarăș problema episcopiei din Timișoara, arătând păreri pro și contra unei creațiuni noi. De sigur, că se pot invoca argumente de-o parte ca și de cealaltă, cari să impresioneze. Important este să nu se aducă nici o slăbire ortodoxiei bănățene, prin soluția ce va fi adoptată de organele autorizate a decide. În ori ce caz suntem convinși, că sporirea centrelor episcopice este idealul ori cărei Biserici conștiente de menirea ei în lume.

Erast ucenicul. „Pavel trimise în Macedoina doi din ajutoarele lui, Timotei și Erast. El însuși rămase câțva timp în Asia.“ (Fapte 19, 22). „Erast, casierul orașului, și Cuartus, fratele nostru vă salută“ (Rom. 16, 23).

„Erast a rămas la Corint.“ (2 Tim. 4, 20).

Cine este acest Erast? În săpăturile dela Corint s'a descoperit acum o placă de 7 picioare lungime cu următoarea inscripție: „Erast, procuratorul și edilul, a făcut acest pavaj în cheltuiala lui.“ Placa poartă mărturia primei jumătăți a secolului prim. (Misionarul Nr. 1—2, 1937).

Cât sunt de perzecați Ungurii. Revista *Muzeum* din Cluj dă o statistică a publicațiilor maghiare ardelene, arătând că în 1918 numărul lor eră de 37, iar în 1935 a ajuns la 396, dintre cari 43 cotidiene, 107 săptămânale, 26 periodice și 220 reviste. Și totuș Budapesta strigă peste hotare, că bieții ei conaționali din România sunt prizoniți de moarte. Câtă îndrăzneală!

Știre veche pentru un nou an școlar. Guvernatorul orașului New-York a recomandat toamna trecută ca Decalogul să fie din nou predat în toate școlile și că în fiecare zi, ora primă să se înceapă cu o lecție de religie.

Dar aceasta este o dispoziție americană. La noi li se pare unora că și cele două ore la săptămână sunt o răpire din orele studiilor „principale.“

Românii ortodocși din Ungaria. Rămăși fără conducere și organizație proprie, căci Budapesta nu le-a admis-o decât în condiții de maghia-

rizare silnică, frații noștri de acolo nu mai au astăzi decât 19 parohii. Dintre acestea 9 aparțin canonic eparhiei dela Oradea cu 10.000 suflete, iar 10 cele din Arad cu 13.000 suflete. Preoți au toate, afară de 3 parohii. Școala confesională a fost desființată sau statificată. Cea mai puternică parohie Chitighaz, cu 4000 de credincioși ortodocși, care dispune de 2 clădiri școlare, abia are 1 învățătoare, pe soția preotului. Va trebui să ne gândim serios la mijloacele practice pentru salvarea lor din ghiarele înstrăinării complete.

Un record românesc. Un birou statistic din străinătate arată, că în toată lumea funcționează 19.759 bănci comerciale. Cele mai multe se găsesc în Statele Unite ale Americii de nord, care numără 15.482. Al doilea loc revine imediat României, unde funcționează 893 bănci. E un record surprinzător, care ar fi o dovadă de prosperitatea materială a națiunii, dacă n'am ști că majoritatea băncilor se găsește în mâini jidovești.

Uneltirile Blajului. Ziarul „*România Nouă*“ din Cluj, publică în Nr. din 25 I. c., informația următoare, pe care o dăm cu titlu de document:

„*Într'o conferință episcopală ținută la Blaj, arhieriei româno-uniți au hotărât, că vor interveni la locul cel mai înalt pentru ca decretul de înființare al Episcopiei ort. rom. de Maramureș să nu fie ratificat.*”

În scopul acesta au cerut audiență colectivă la Suveran. Audiența nu le-a fost acordată.

Episcopii au avut o convorbire cu dl Iamandi, ministrul cultelor.

Dl Valer Pop solicitat să se pună în fruntea unei acțiuni de protestare a refuzat și a declarat, că mai curând renunță la președinția Agru-lui.

Este vorbă, ca pe ziua de 15 Octomvrie dl Valer Pop să-și prezinte demisia dela „Agru.“

Așadară asaltul perfid, pus la cale de cardinalul Tisserant, a început.

BIBLIOGRAFIE

Spiritul catehezei patristice în școala românească, de Preotul Mihail Bulacu, Docent Universitar. Profesor la Seminarul Pedagogic din București. București 1937.

Lucrarea recentă a Părintelui Profesor Mihail Bulacu, este nu nu-

mai o introducere la cursul de Metodica Învățământului religios, pe care l-a început în anul acesta la Facultatea de Teologie, ci o tratare argumentată a directivelor de lucru, pentru stabilirea principiilor fundamentale ale învățământului religios în școala românească.

Lucrarea cuprinde cinci capitole, care în mod genetic conturează laturile problemei și relevă, în centrul luminos însăși ideea ce ne preocupă: a) Problema învățământului religios în școala românească (p. 3—9); b) Principiile fundamentale ale catehezei patristice (p. 10—26); c) Spiritul catehezei patristice în școala românească veche (p. 27—42); d) Recunoașterea superiorității spiritului catehezei patristice în școală, argumentată de întreaga lume ortodoxă (p. 46—50). Capitolele acestea, care fiecare în parte poate constitui materialul unei lucrări separate, sprijinite de texte și date istorice, încadrează nu numai un curs introductiv al metodei și învățământului religios, ci dovedesc faptul că directiva aceasta de cercetări, nu este arbitrară, ci impusă pe serioase motive.

Autorul ajunge la concluzia că „metoda învățământului religios în școala românească trebuie să continue ca și în trecut același spirit binefăcător, al catehezei ortodoxe patristice“. Cum afirmă autorul „nu este nevoie a se crea o nouă metodologie ortodoxă în școala noastră actuală, ci din contră, a se desgropa de sub vălul vremilor practica și frumusețea metodei catehezei ortodoxe patristice, care ne-a dat caracterele creștine verificate și trecute multe în lumea sfinților ca adevărate modele de viață creștină“ (p. 49). Este de remarcă deasemenea faptul că autorul nu exclude legătura învățământului religios cu pedagogia modernă, când afirmă „că nimeni nu contestă progresele științifice făcute de psihologia și pedagogia experimentală cu însemnate înrăuriri și asupra metodei, și aceasta mai ales în ceea ce privește cunoașterea individualității. Dar, ele nu sunt decât lentilele tehnice moderne, prin care examinăm mai adânc și sub un unghiu observator același fond sufletesc religios al individualității copilului și adolescentului în actualul catehemenat al școlii noastre. De aceea aceste instrumente ale tehnice moderne pot să fie întrebuițate fără să ne deruteze din obiectivul școlii noastre ortodoxe, căreia trebuie să-i fie subordonat ca material tehnic mijlocitor“ (p. 48—49). Recomandăm cartea cititorilor noștri. B.

Oficiul parohial ort. rom. Mărișelu.

Nr. 96/1937

(36) 1—1

Publicație de licitație.

Consiliul parohial ort. român din Mărișelu, jud. Cluj, dă în întreprindere pe cale de licitație publică.

1. *Construirea unui iconostas din lemn tare*, (stejar, fag, paltin) și

2. *Facerea stranelor și alor 40 bucăți scaune* (din lemn de stejar) pe lângă următoarele condițiuni:

1. Reflectanții de a executa aceste lucrări vor prezenta plan și deviz, cu 10 zile înainte de ținerea licitației, care va avea loc la oficiul parohial în ziua de 17 Octomvrie 1937 ora 1 p. m.

2. Materialul trebuincios pentru facerea stranelor și scaunelor îl va pune la dispoziție parohia, iar de material pentru iconostas se va îngriji antreprenorul.

3. Parohia nu suportă nici un fel de spese pentru deplasare concurenților și pentru întocmirea planului și devizului.

4. Consiliul parohial își rezervă dreptul de a încredința executarea lucrărilor, fără considerare la prețuri și condiții, aceluia dintre ofertanți, care va prezenta mai multă garanție morală și materială.

Orice alte informațiuni se primesc în orice zi la oficiul parohial.

Mărișelu, la 12 Sept. 1937.

Pr. Alex. Fodor, Dumitru Purcel,
paroh. episcop.

Văzut: N. Vasu, protopop.

Nr. 564/1937 prot.

(37) 1—3

CONCURS

Se publică concurs pentru ocuparea postului de *preot ajutător cu drept de succesiune* în parohia de cl. I. *Mihes*, din protopopiatul Luduș, cu termen de 30 zile dela prima publicare în „*Renașterea*.“

Preotul ajutător va beneficia dela data intrării sale în funcțiune de următoarele:

1. Casă parohială, grădină și supraedificii gospodărești.

2. Sesiune parohială 32 jug. pământ productiv.

3. Stola îndatinată.

După pensionarea preotului titular Petru Șeulean, preotul ajutător va intra în toate drepturile de paroh titular și va fi luat în statele de plată pentru a primi și salariul dela Stat.

Candidații își vor înainta oficiului nostru protopopesc cererea cu documentele necesare în termenul fixat și cu prealabila noastră incuviințare se vor putea prezenta în parohie în vre-o Duminecă, sau sârbătoare pentru a se face cunoscuți poporului.

Candidații vor prezenta și actul de învoire dela P. S. Sa Episcopul nostru, fără care act nu vor fi admiși în candidare.

Luduș, la 16 Septemvrie 1937.

In înțelegere cu Consiliul parohial,
R. Popa, protopop.

Tipografia Eparhiei ortodoxe române, Cluj.